MUSICA SACRA ZPRAVODAJ
Ročník 21 – 2013, číslo 3 – červenec

Pánu Ježíši s apoštoly se dovolená nevydařila, viz Mk 6,31-34.

Kéž se nám naše prázdniny a dovolené vydaří, ale ať nejsou úletem i od něho a od jeho království, ale ať jsou rekreací (česky obnovením, oživením) s ním, v jeho blízkosti, jako tehdy měla být dovolená apoštolů.

o. Karel

Varhanní zájezd směřoval na Vysočinu

Když jsme letos plánovali výlet za varhanami, měli jsme především v úmyslu představit milovníkům varhan zcela nový nástroj v Obyčtově. Zároveň jsme se po loňské celkem daleké cestě až k polským hranicím pro změnu nehodlali pouštět na velké vzdálenosti. Proto jsme se rozhodli přibrat ještě dva nedávno restaurované nástroje z někdejší Svítilovské dílny v Trpíně a v Olešnici. Ve hře byla též návštěva nově zrestaurovaných varhan v Doubravníku, vidouce však, že si zaslouží zdaleka více času, pojali jsme úmysl věnovat jim příští zájezd za varhanami celý.

Náš odjezd ze stanoviště na Křenové proběhl bezmála hladce. Krom toho, že si jeden z přihlášených spletl hodinu odjezdu o týden a nezbylo než dát mu vale, přišli všichni včas. Vymanili jsme se z Brna a zamířili přes Kunštát a Olešnici k Trpínu. Průvodního slova v autobusu se tradičně ujal pan profesor Jiří Sehnal, který se s námi tentokrát mimo jiné podělil též o úvahy nad úrovní současné liturgické hudby a o církevních koncilech, které své závěry v otázkách hudebních formulují zpravidla velmi obecně. Tak nám cesta pěkně ubíhala. Byli jsme pouze ochuzeni o připomínky a jiskrný smích pana Postráneckého, se kterým jsme se měli setkat až v Obyčtově. Na zastávce u Bořitova jsme ještě nabrali jednu účastnici a než jsme se nadáli, byli jsme v Trpíně.

Zdejší varhany restauroval v r. 2008 Dalibor Michek, což značně přispělo k tomu, že tato zapadlá víska proslula mezi organology a varhanáři též jako Mekka mistrů uzenářů, neboť se pan Michek odsud vždy slavně navrací ověnčen špekem a mnohými klobáskami. U kostela nás již očekával otec Josef Matras z Bystrého, který se o zvelebení varhan zasloužil a vzorně se o ně nadále stará. Po přivítání a přiblížení okolností proběhnuvšího podniku předal slovo panu profesorovi, aby nás tento seznámil s historií nástroje. Jednotlivé rejstříky

a jejich souzvuky předvedl Ondřej Múčka a pak měli možnost přehrát si nástroj i ostatní varhaníci. Někteří neodolali a vyzkoušeli si též čerpání vzduchu klínovými měchy, což dodalo zvuku varhan zcela nový rozměr. Varhany Františka Svítila staršího z r. 1840 jsou jeho nejstarším dochovaným nástrojem a mají několik zvláštností, jež stojí za zmínku. Především zaujme celková koncepce nástroje, který při pohledu z lodi „předstírá“ že je dvoumanuálový, s positivem v zábradlí. Když se ale vydáme na kůr, zjistíme, že prospekt positivu je pouhou atrapou tvořící zadní stěnu hracího stolu. Tato vizuální šalba je lehce vysvětlitelná. Farnost na dvoumanuálové varhany neměla peníze, varhanář jim ale pravděpodobně za nevelký příplatek nabídl reprezentativnější výtvarné vzezření. Mnohem větší záhadou je rozsah manuálové klaviatury, je totiž plně chromatická. Proč zmíněný varhanář aplikoval na jednom z prvních nástrojů (ne-li přímo prvním) v celkem nevýznamném venkovském kostele chromatickou spodní oktávu a následně po celý svůj život stavěl oktávu krátkou, se nám již asi objasnit nepodaří. Jestliže však trpínský filiální kostel nikdy nevynikal významem ve smyslu lokálním, neplatí to rozhodně o jeho architektuře, která je pozoruhodná a návštěvníka překvapí. Postranní lodžie vybíhající od kůru po obou stranách lodi poskytují při poslechu varhan nevšední podívanou a zvukový účinek.

Na kůru v Trpíně

Olešnice – evangelický kostel

Když jsme se rozloučili s panem farářem, přemístili jsme se zpět do Olešnice, kde jsme již byli očekáváni v evangelickém kostele. Zde se nás ochotně ujala kurátorka sboru paní Marta Švandová. Zdejší varhany postavil r. 1870 František Svítil mladší a v r. 2010 byly restaurovány taktéž dílnou Dalibora Michka. Podle dochovaných písemností stavěli nástroj Svítilové otec a syn společně a podle slov pana Michka lze jasně rozeznat, na čem kdo pracoval – rozkol v řemeslných přístupech je zcela zřejmý. Pozoruhodná je skříň opatřená v rozích sloupy, což je výtvarný prvek, který Svítilovská dílna používala vzácně (Batelov, Velká Bíteš). Poté co pan profesor s Ondřejem řekli několik vět k historii nástroje, přešel diecézní organolog na kůr a varhany opět předvedl. Příležitost zahrát si dostal každý, kdo měl zájem, takže bylo možno poslouchat a zároveň si prohlížet kůr i prostornou modlitebnu. A komu se pak omrzelo ledové kostelní klima, vyšel před vchod na sluníčko, kde jsme si s paní Švandovou povídali o všem možném, o životě na Vysočině, Tomáši Jurenovi, ekuméně...

Na obou místech nás jako varhanní fantom předcházel a hned zase mizel náš spolupracovník Milošek Krejsa v jehož „rajonu“ jsme se pohybovali. Kolem jedné hodiny odpolední jsme se s paní Švandovou rozloučili a podle

předběžného harmonogramu spěchali na náměstí do hotelu Závrší, završit u hodovní tabule první etapu výletu. Prostředí bylo příjemné a objednaný řízek chutnal znamenitě.

Vzdálenost z Olešnice do Obyčtova se zdála na mapě nevelká, cesta se ale díky různým oklikám jaksi vlekla, takže jsme se k pozoruhodnému obyčtovskému kostelu, postavenému ve tvaru želvy, dostali až před 15. hodinou.

Obyčtov

Otec František Koukal ani varhaník Petr Hrnčíř s námi bohužel nemohli být, zajistili nám ale klíče a s důvěrou nám svěřili nástroj, neboť ho s Ondřejem od doby kolaudace dobře známe. Posedali jsme do lavic a představení nástroje proběhlo obvyklým způsobem. Osazenstvo se pak rozptýlilo po kostele, hrálo se a poslouchalo. Zdařilá intonace, spolu s neopakovatelnou akustikou útrob slavné Santiniho želvy, umožňuje posluchačům nenapodobitelný hudební zážitek. K nevšednímu prožitku přispívá i ojedinělá konstrukce kůru, jehož úzká boční ramena dosahují téměř až k vítěznému oblouku a umožňují přehlédnout kostelní prostor od oltáře až po varhany. Posluchač zde spočinuvší si tak může připadat jako v barokní divadelní lóži. Nejlepší poslech je ale samozřejmě uprostřed lodi před vítězným obloukem, kde teprve dochází k syntéze všech zvuků z varhan

vycházejících. Nové dvoumanuálové varhany postavené v r. 2011 firmou Varfi z Brantic nahradily již z velké části nefunkční třímanuálový nástroj firmy Organa z počátku 50 let. Skříň z masivního dubu pojímá 24 znějících registrů, z toho 3 jazykové. Hrací stůl je řešen jako hrací skříň zády k oltáři. Určitou zvláštností je positiv, který zároveň slouží jako žaluziová skříň. Řemeslné provedení je takřka dokonalé, zvuk delikátní. Asi v polovině vyměřeného času se objevil s částí příbuzenstva očekávaný David Postránecký. Na všeobecnou výzvu hned zasedl k oblíbenému nástroji a předvedl jej v krátké strhující improvizaci. Obyčtovské varhany si již získaly řadu obdivovatelů, avšak na rozdíl od obou navštívených nástrojů Svítilovských na nich ještě nebylo natočeno žádné CD. Kdyby se k tomuto počinu uvolil právě pan Postránecký, dal by se očekávat skvělý výsledek. Leč genius, poté co všechny ohromil bravurní hrou, jak náhle se objevil, tak rychle zase zmizel se svým automobilem v dáli, vzápětí pozvolna následován autobusem. Okouzleni zvukem varhan a Santiniho architekturou všichni litovali, že jsme neměli na Obyčtov více času. Jinak se ale exkurze skvěle vydařila, za což děkujeme především našim laskavým hostitelům: P. Josefu Matrasovi, faráři z Bystrého u Poličky, Sboru Československé církve evangelické v Olešnici na Moravě, jmenovitě kurátorce paní Martě Švandové, P. Františku Koukalovi, faráři z Obyčtova a tamnímu varhaníku Petru Hrnčířovi, který mimo jiné před naším příjezdem přeladil jazyky. Všechny tři nástroje v kraji úhoru a brambor jsou dokladem platnosti teze, že stav varhan nezávisí na tom, jak je farnost zámožná, nýbrž jakou hodnotu farníci ve svých varhanách vidí. Vrátil jsem klíče od kostela a za krásného pozdního odpoledne jsme s Michalem Kročilem vykročili obilným polem k obyčtovskému nádraží.

Georgius Milota

16. Sborování

Dne 8. června 2013 se v poutním chrámu P. Marie Bolestné ve Sloupě uskutečnila již 16. nesoutěžní přehlídka chrámových sborů Sborování. 12 těles zasahovalo snad celé spektrum možných typů pěvecko-hudebních chrámových uskupení působících v současné době na našich kůrech: velkých i docela komorních, a capella i s pestrým doprovodem, věkového rozpětí snad přes 60 let. Bylo by zcela scestné pokoušet se o jakékoliv kvalitativní hodnocení podle ladění, souhry či náročnosti provedených skladeb; zavilý kritik takového typu by nějaké nedostatky určitě našel, avšak tohle účelem přehlídky rozhodně nikdy nebylo.

Sloupský chrámový sbor

Soubory ze sebe vydávaly to nejlepší, ale byť byl každý pečlivě sledován ostatními, je nutno podotknout, že to nebylo dusné prostředí konkurence, ale uvolněná atmosféra kolegiálního držení palců přáteli, kteří všichni velmi dobře poznali na vlastní kůži kolik úsilí a často i odříkání jiného představuje nacvičení každé skladby.

Program byl opravdu velmi pestrý, každý si mohl přijít na své. Hostitelský Sloupský chrámový sbor pod vedením Martina Lusky zahájil svůj příspěvek lyrickou písní Františka Šimíčka *Královno nebe, raduj se* a po sborech Dmitrije Bortňanského a Bohuslava Korejse se viditelně odreagoval anonymním argentinským *Santo*. Následoval program Spojeného ekumenického sboru z Jimramova, vedeného Antonínem Bradáčem, rámovaný skladbami P. Karla Břízy a Ondřeje Múčky a komorní projev sboru Magnificat z Újezda u Brna, řízeného Marií Kozákovou. Větší tělesa zastupoval Smíšený sbor chrámu sv. Augustina v Brně se sbormistrem Pavlem Kynclem a samozřejmě Dómský smíšený sbor Brno sbormistra Petra Kolaře. Stanislav Škeřík, sbormistr Chrámového sboru kostela sv. Jakuba Staršího v Městečku Trnávce, zařadil do programu dnes už méně slýchané, ale posluchačsky vděčné, Schubertovo *Heilig*. Příkladnou spolupráci předvedl Svatojánský chrámový sbor ze Svitávky, vedený sbormistryní Leontinou Koryčánkovou, a Smíšený chrámový sbor z Boskovic

pod sbormistrem Jiřím Pohlem, kdy vystoupily každý zvlášť a společně provedly Sanctus Mozartovy *Krönungsmesse*.

Dómský smíšený sbor Brno

Zcela opačný pól představovala schola z Pavlova u Mikulova s vedoucí Dagmar Bohunovou, která ukázala jednu z možností efektivního využití i poměrně omezených možností. Chrámový sbor sv. Kříže ze Znojma, jehož vedení před nedávnem převzala Jarmila Ludvíková, zcela jistě obohatí archiv Musica sacra přístupnou skladbou u nás málo známého Claudia Casciolinihо (*Panis angelicus*). Přehlídku uzavřel Ondřej Múčka s vokálním oktetem Jakubák od sv. Jakuba v Brně, jenž svůj hudební příspěvek ukončil Mozartovým *Jubilate Deo*. K nezapomenutelné atmosféře přispěl značnou měrou prof. Jiří Sehnal, jenž svým typicky laskavým projevem doplňoval své průvodní slovo erudovanými poznámkami, které posluchači v programu nenašli.

Bylo by snad možno si jen povzdechnout, že některé sbory svá plánovaná vystoupení kvůli časové tísni poněkud krátily, ale patří jim za to dík, neboť tak umožnily aspoň rámcově dodržet časový rozvrh.

Při obědě si řada sbormistrů našla dómského varhaníka a regenschoriho Petra Kolaře a proložila jeho oběd řadou dotazů, poznámek a připomínek.

Po návratu do kostela zaujali pěvci místa podle hlasů a při slavnostní mši, slavené u oltáře P. Aloisem Sedlákem, sloupským farářem P. Karlem Chylíkem a jáhnem Willi Türkem, zazněly ráno secvičené společné sbory, které řídil Petr Kolař a u varhan doprovázel Ondřej Múčka. V nádherném prostředí poutního kostela zněl zpěv opravdu mohutně a většinou dokonale překryl zvuky venku řádícího motorkářského srazu.

Společný zpěv při mši pod vedením Petra Kolaře

Po mši ještě zájemci využili možnosti prohlídky Sloupsko-šošůvských jeskyní a po všech stránkách pečlivě připravená přehlídka zůstala vzpomínkou na překrásnou pouť k P. Marii Sloupské. Pán Bůh zaplať všem organizátorům a jejich pomocníkům za takovou akci!

Petr Hlaváček

Pozn. redakce:
Od září bude v kanceláři k dispozici DVD s videozáznamem mše se společnými skladbami.

Staré noty na kurzu v Třebíči

V sobotu 11. května se uskutečnilo další setkání posluchačů Kurzu pro chrámové varhaníky v Třebíči.

Obvyklý program výuky teoretických předmětů byl nahrazen výstavou starých not z hudebního archivu chrámu sv. Martina v Třebíči. Pan Jaroslav Paik, regenschori kůru při tomto kostele, připravil bohatý materiál čítající okolo 40 skladeb ve starých opisech. Do učebny Katolického gymnázia, kde byla výstava prezentována, bylo instalováno 5 panelů s ukázkami práce třebíčských kantorů Štrnišťů a Blahovce, realizací staré hudby z dobových partů a další. Frekventanti kurzu si mohli prohlédnout a vyzkoušet čtení z dobových opisů, popřemýšlet nad realizací skladby z číslovaného basu a nakonec nastudovat dvě skladby z partů v původní notaci a klíčích.

Michael Kročil

Ukázka z výstavy: Karel Jan Loos – Missa in D (na partu 1. houslí 1763 ?)

Postupové zkoušky v Třebíči

V sobotu 15. června dosáhl svého finále první ročník tříletého varhanního kurzu v Třebíči pořádaného naší jednotou Musica sacra. Jak je již zvykem z předchozích kurzů, na konci každého roku jsou podrobeni frekventanti praktické zkoušce z varhanní hry. Nejinak tomu bylo v Třebíči. Celý den zahájil krátkým slovem a modlitbou zakončenou mariánskou antifonou Salve Regina třebíčský děkan P. Jiří Dobeš. Po velmi povzbudivém slovu otce Jiřího následoval tradiční přednáškový blok, který navazoval na předcházející setkání. Willi Türk pokračoval ve výkladu liturgiky a Karol Frydrych přednášel o akordech v předmětu Hudební nauka. Po této části už následovaly samotné postupové zkoušky.

Postupové zkoušky v chrámu sv. Martina v Třebíči – za varhanami s. Lucie

Zkoušky v kostele sv. Martina, vedle hracího stolu vyučující Karel Tomek

Všichni kurzisté byli rozděleni do třech skupin podle technické vyspělosti. První skupina pod vedením Karola Frydrycha, Davida Postráneckého a Karla Tomka se odebrala k varhanám v děkanském chrámu sv. Martina. Druhá skupina, vedená Tomášem Nováčkem a Willim Türkem, odešla do budovy třebíčské Základní umělecké školy k digitálním varhanám. A třetí, poslední skupina, zůstala v aule Katolického gymnázia Třebíč. Zkoušejícími v této skupině byla Svatava Baráková, Ivo Prchal a Leoš Vala. Všech 64 zkoušených frekventantů ukázalo dobrou přípravu a určitý kvalitativní posun, tudíž při zkouškách uspěli, a dalších cca 10 si bude zkoušky dodělávat v říjnu. Po ukončení posledního varhanního kurzu ve školním roce 2012/2013 byli všichni vyučující pozváni na oběd na faru ke sv. Martinovi, kde zhodnotili celý rok a také plánovali některé detaily druhého ročníku, jenž začíná 5. října.

Zkoušky v prostorách Katolického gymnázia Třebíč, zkoušející Leoš Vala

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří se na pořádání tohoto kurzu podílí – P. Jiřímu Dobešovi, který celou akci za místní duchovní zaštiťuje, panu řediteli Miloši Krškovi za poskytnuté prostory Katolického gymnázia Třebíč, všem třebíčským duchovním a správcům městského majetku za přístup k varhanám ve všech kostelech Třebíče, lektorům a také jednotlivým frekventantům kurzu za dobrou přípravu, ochotu na sobě pracovat. Je třeba si uvědomit, že za dar hudby děkujeme Bohu a díky varhannímu kurzu a znalostem zde nabytým můžeme chválit Boha ještě „lépe“. *Te Deum laudamus…*

Ivo Prchal

Sekvence v liturgii

Na čtvrtek po neděli Nejsvětější Trojice připadá slavnost Těla a Krve Páně, lidově „Božího Těla“. Toto tajemství obrací naší pozornost k přítomnosti Boha mezi námi pod způsobami chleba a vína.

Sekvence „Lauda Sion“

Ustanovení Eucharistie si církev sice připomíná na Zelený čtvrtek (při mši „na památku Večeře Páně“), ovšem počínající utrpení našeho Spasitele je tento den natolik působivé, že zmenšuje prostor pro úvahy o tajemství Oltářní svátosti. Mimo jiné také proto, že v důsledku okolností Svatého týdne cítíme nezbytnost ztlumit své projevy radosti, a to i hlaholu zvonů nebo zvuku varhan či obecně zpěvu. A tak se v minulosti zdálo vhodné věnovat Eucharistii v liturgickém kalendáři vlastní, samostatný den, kdy můžeme projevit svou úctu, radost i vděčnost s patřičnou okázalostí a vroucností.

Pod závojem prostých způsob nám daruje věčný Otec svého Syna, aby nejen stále přebýval mezi námi, ale aby byl naším pokrmem a posilou na naší cestě ke konečnému cíli. Tím, že vzdáváme hold Nejsvětější Svátosti, děkujeme Bohu za nejvyšší projev jeho všemohoucnosti, moudrosti, lásky a velkodušné štědrosti. Z jeho milosrdenství můžeme zpřítomňovat na oltářích trvalou vykupitelskou oběť jeho Syna, a jeho Tělem a Krví živit a udržovat náš nadpřirozený život.

Sekvence *Lauda Sion Salvatorem*, jejímž autorem není nikdo jiný než sv. Tomáš Akvinský (†1274), je hlubokou a precizní věroučnou básní, takřka zpívanou meditací i katechezí zároveň. Andělský učitel, dojatý nesmírným Božím darem, nás vybízí ke chvále, která ani nemůže být nikdy dostačující. Po výstižném a precizním věroučném výkladu se opět vrací k chvále a prosbě, aby se nám tato Hostina zde na zemi změnila v účast na trvalé hostině v nebi.

Papež Urban IV. ustanovil v roce 1264 bulou Transiturus svátek Corpus Domini (= "Těla Páně"), který se vyznačoval mj. slavnostním procesím s Nejsvětější svátostí, zakončeném eucharistickým požehnáním. Průvody měly hned od začátku velkolepou formu. Používaly se nejvzácnější paramenty a liturgické předměty na důkaz zvýraznění úcty ke Králi slávy, procházejícímu ulicemi měst a obcí.

Reforma Druhého vatikánského koncilu upravila název tohoto svátku na „Těla a Krve Páně". Byl to již zmiňovaný Urban IV., který pověřil sv. Tomáše sestavením oficia této slavnosti, včetně sekvence. Jak budeme vidět, její obsah představuje z biblického a teologického hlediska opravdový traktát eucharistického tajemství.

Text sekvence (český liturgický překlad):

Chval, Sióne, Spasitele, chval Pastýře z duše celé hymnami a písněmi.
Boha člověk nedochválí. I nejodvážnější chvály před ním úctou oněmí.

Budiž vzdán dík spravedlivý; životodárný a živý chléb dnes budiž oslaven.
Chléb, jejž u jednoho stolu jedlo dvanáct apoštolů z rukou Páně v onen den.

Plně, zvučně ať zní chvála, jíž se duše rozjásala vděkem k Bohu nad námi.
Dnes buď s láskou vzpomínáno, jak poprvé bylo dáno k hodům lásky pozvání.

Hostina nového Krále novou smlouvou nenadále končí provždy starý čas.
Místo stáří novost dýchá, pravda pod lží neutichá, noc ozářil prudký jas.

Kriste, slov tvých pamětliví: „Co já činím, čiňte i vy," památku tvou slavíme.
Dle tvé vůle k naší spáse spočívá i oběť naše ve chlebu a ve víně.

Křesťanům je pravda dána: Chléb se stává tělem Pána, víno jeho krví jest.
Duch nechápe, nevidí to, co je živé víře vryto nad řád běžných lidských cest.

Pod různými způsobami v znameních skryt žije s námi nejdražší dar na zemi.
Nápoj krve, pokrm těla, v každém Krista plnost celá přes dvě různá vzezření.

Vezmi z něho, bude celý. Nezlomí se, nerozdělí, nedotčen, ač přijímán.
Přijmeš ty a přijme jiný, přijat ústy nesčetnými trvá tak, jak byl nám dán.

Dobří, špatní přijímají, úděl nestejný však mají, život nebo prokletí.
Špatným smrt a dobrým žití, hleď, jak různé mohou býti plody téhož přijetí.

Když kněz svátost v rukou láme, věř, že změna nenastane, že i ve zlomečku máme to, co celek ukrývá.
To jen tvářnost změnila se, Svátost přetrvává v čase v neměnné síle i kráse, živá, věčná, zářivá.

Chléb andělský dostáváme, pokrm na cestu v něm máme, jídlo Božím dětem dané, chléb, jenž nehází se psům.
Chléb v obrazech zvěstovaný, jako Izák v oběť daný, Beránek obětovaný, mana daná praotcům.

Pastýři náš, chlebe pravý, smiluj se, vrať duším zdraví, chraň nás, Pane obětavý, dej nám poznat v světle slávy věčný život v nebesích.
Všemohoucí, Svrchovaný, kéž zasedneš k stolu s námi, kéž jsme, Kriste milovaný, spoludědici nazváni, účastníky svatých tvých.

Rozbor textu

Sekvence začíná pozváním, aby církev, nový Sión, hymnami a písněmi chválila svého Spasitele a Pastýře, který se při Poslední večeři daroval apoštolům jako živý chléb. A skutečně, církev, poslušná příkazu svého Pána, slaví nové Velikonoce, kdy se chléb a víno stávají Kristovým Tělem a Krví. Víra stojí před „znamením“, skrze něž se nám Kristus představuje jako oběť, aby mohl být našim pokrmem a nápojem. Je to chléb andělský, chléb poutníka.

Poté nám sekvence představuje několik starozákonních obrazů ve vztahu k eucharistii: oběť Izáka, velikonočního beránka nebo manu na poušti. Závěrečná část vzývá Krista, Dobrého pastýře, aby nás živil na pozemské pouti a přivedl nás k bohaté hostině v nebeském království.

Teologické prvky

Dnes se na teologická témata, o nichž pojednává naše sekvence, podíváme prostřednictvím děl velkých spisovatelů církve. Asi nejlepší a zároveň nejstarší

komentář k sekvenci nabízí samotný její autor, svatý Tomáš Akvinský, ve svém spisu č. 57, jehož úryvek se čte i v den slavnosti v Liturgii hodin:

„Protože nám jednorozený Syn Boží chtěl dát účast na svém božství, přijal naši přirozenost; stal se člověkem, aby člověka zbožštil.

A nejen to: On všechno, co si z našeho vzal, plně vynaložil na naši spásu; své tělo nabídl Bohu Otci v oběť smíření na oltáři kříže a svou krev vycedil jako naše výkupné a jako očistnou lázeň, abychom byli vykoupeni z ubohostí otroctví a očištěni ode všech hříchů.

Aby však v nás zůstávala trvalá památka na toto veliké obdarování, pod způsobami chleba a vína zanechal věřícím své tělo jako pokrm a svou krev jako nápoj. Jak drahocenná a podivuhodná je to hostina, přinášející spásu a plná všeliké lahodnosti! Neboť co může být vzácnějšího než tyto hody? Nepředkládá se nám totiž žádné maso telat a kozlů jako kdysi za mojžíšského zákona, ale nabízí se nám tu sám Kristus, pravý Bůh. Vzbuzuje snad něco větší podivení než tato svátost?

Žádná jiná svátost není spasitelná jako tato: Zbavuje hříchů, rozmnožuje ctnosti, naplňuje duši hojností všech duchovních darů.

Církev ji přináší za živé i mrtvé, aby měl každý člověk prospěch z toho, co bylo zřízeno pro blaho a spásu všech. A nikdo není s to vyjádřit sladkost této svátosti, neboť se v ní ochutnává duchovní blaženost přímo z jejího pramene a slaví se v ní památka oné závratné lásky, kterou Kristus ukázal svou smrtí na kříži.

A tak aby se nezměrnost této lásky přímo vryla hluboko do srdce všech věřících, ustanovil Kristus tuto svátost. Stalo se to při poslední večeři, když spolu se svými učedníky oslavil velikou noc a chystal se odejít z tohoto světa k Otci. Touto svátostí zanechal trvalou památku na své umučení, naplnil smysl starozákonních předobrazů, učinil největší ze svých divů a těm, které měl jeho odchod zarmoutit, připravil jedinečnou útěchu.“

V dané souvislosti je dobré poznamenat, že papež Pavel VI. v průběhu Druhého vatikánského koncilu vydal 3. září 1965 encykliku Mysterium fidei, ve které píše:

„Hlas církve, který je neustálou odezvou hlasu Kristova, nás pak ujišťuje, že Kristus se nezpřítomňuje v této svátosti jinak než proměnou celé podstaty chleba v Kristovo tělo a celé podstaty vína v jeho krev. Tuto jedinečnou a zázračnou proměnu nazývá katolická Církev správně a vhodně přepodstatněním [transsubstantiatio]. Když nastane přepodstatnění, tak způsoby chleba a vína získávají bezpochyby nový význam [significatio] a nový účel [finis], neboť již více nejsou obvyklým chlebem a obvyklým nápojem, nýbrž znamením svaté věci [signum rei sacrae] a znamením duchovního pokrmu [signum spiritualis

alimoniae]. Nový význam a nový účel získávají však tím, že obsahují novou „skutečnost“, kterou správně nazýváme „ontologickou“. Pod řečenými způsobami tak již více není to, co tam bylo dříve, nýbrž jiná věc, která je zcela odlišná. A to nejen na základě soudu víry Církve, nýbrž jako objektivní skutečnost, protože je změněna podstata či přirozenost chleba a vína v tělo a krev Krista. Z chleba a z vína tak nezůstane nic jiného než pouhé způsoby [species], pod kterými je celý Kristus přítomen ve své fyzické „skutečnosti“ také tělesně, i když ne tím způsobem, jímž jsou těla přítomna na nějakém místě.“ (překlad podle B. Mohelníka, OP).

A do třetice nemůžeme opomenout ani bl. Jana Pavla II., který na Zelený čtvrtek v roce 2003 daroval církvi encykliku Ecclesia de Eucharistia. V ní navazuje na předchozí učení o Nejsvětější svátosti takto:

„Eucharistie je opravdu tajemstvím víry, tajemstvím, jež překonává naše myšlení a může být přijato jen ve víře, jak často připomínají patristické katecheze o této božské svátosti. « Nesmíš vidět v chlebu a vínu prosté a přirozené prvky – vybízí sv. Cyril Jeruzalémský – protože Pán výslovně řekl, že je to jeho tělo a krev: ubezpečuje tě o tom víra, i když ti smysly vnukají něco jiného. »

Adoro te devote, latens Deitas, budeme i nadále zpívat se svatým Tomášem Akvinským. Před tímto tajemstvím lásky zakouší lidský rozum celou svou pomíjejícnost. Pochopíme, proč během staletí tato pravda podněcovala teologii k náročným pokusům o její pochopení.

Je to chvályhodná námaha, o to užitečnější a pronikavější, oč lépe spojuje kritický výkon myšlení s živou zkušeností víry církve, nacházející své místo v bezpečném charismatu pravdy jejího učitelského úřadu a v pronikavém chápaní duchovních věcí, jakého dosahují především světci.“

P. Marcel Puvák

Kolik svatých zdobí nebe

Brněnské sídliště Lesná, má přes 20.000 obyvatel, je hodné svého jména. Les je obklopuje ze tří stran a navíc ho uprostřed rozděluje zalesněná Čertova rokle a dělá tak z něho jakoby podkovu položenou do lesa. V lese ke Královu Poli je vzdušnou čarou ani ne 100 metrů od obytného bloku v další rokli pod klenbou korun mohutných habrů kaplička sv. Antonína. Na jeho svátek 13. června jsem zde měl mši. Přišlo jako každoročně 60 – spíš 80 lidí, těžko spočítat.

Domluvili jsme se na hudebním programu, mj. že budeme zpívat píseň *Kolik svatých zdobí nebe* (č. 841), ne liturgicky příslušnou *Bůh je láska* (č. 844),

protože č. 841 je známější a do toho shromáždění na prostranství pod a mezi stromy vhodnější. Dovezl se keyboard a patřičné množství kancionálů.

Ale většina lidí ji stejně nezpívala, na rozdíl od Břízova ordinária. Ptal jsem se proč? Pochopitelně sám sebe, bleskový průzkum udělat nešel. Myslím však, že moje odpověď je správná. Odhadoval jsem, že asi třetina přítomných jsou naši farníci, spíš senioři, kteří chodí na mši i ve všední dny, ti zpívali. Další třetina naši farníci, kteří chodí jen v neděli a na svátky, často rodiče s dětmi, ti nezpívali. Poslední třetina byli poutníci odjinud, ti také mlčeli jako ryby.

Zásluhou našich varhaníků v čele s jejich stařešinou ing. Václavem Bendou se u nás zná celý kancionál (pokud vím s jedinou výjimkou) a ještě něco navíc. Píseň *Kolik svatých zdobí nebe* se zpívá snad každý měsíc alespoň jedenkrát při památce nebo svátku svatých, a také na slavnost Všech svatých. Takže ji zná ta prvá třetina. Ta druhá naštěstí také zpívá, ale zná jen nedělní repertoár. Třetí – poutníci? Byly tam mj. dvě skupiny mých známých, také už žádná mládež, kteří zpívají velmi rádi. Nezpívali, neznali.

Myslím, že to není otázka zpěvu jen u jedné lesní kapličky na okraji Brna, ale otázka širší. Že se totiž z kancionálu neznají nové, liturgicky vhodné písně. Že kancionál nabízí novou kvalitu, ale Boží lid ji nepřijímá; možná jen neměl možnost přijmout, neví o ní, nezná ji.

Nemohu nabídnout řešení, neznám je. Vím o několika cestách k němu, ale ty by bylo potřeba prodiskutovat, dopracovat a vyzkoušet. Mohu se jen přičinit o to, aby se tak stalo. Aby kancionál nebyl pro snad víc než polovinu Božího lidu jako počítač pro uživatele, který ho dovede používat pouze jako lepší psací stroj a netuší, že tam má také internet s google, e-mail ad. Aby nejen u sv. Antoníčka na Lesné, ale i o pouti u sv. Jana – Křtitele, Nepomuckého, Sarkandra, u sv. Petra nebo Pavla, u sv. Barbory nebo Kateřiny proto, aby lidé vůbec zpívali, nemusela o pouti znít cyrilometodějská hymna *Ejhle, oltář Hospodinův září.*

***

Na předsednictvu 25. 6. jsme o tom diskutovali a závěr byl tento: Má-li se zpívat píseň, o které se předpokládá, že ji značná část přítomných nezná, je nutné ji před bohoslužbou nacvičit, byť by to byla bohoslužba sváteční jako je pouť apod.

Karel Cikrle

Velikonoce na kůrech

BRNO – Kohoutovice

Během doby velikonoční jsme zpívali: A. V. Michna z Otradovic – Io vicimus aneb Velikonoční vítězství; Plesej všechno stvoření; J. J. Božan – Vstal z mrtvých Kristus Spasitel; W. Boyce – Aleluja a M. Praetorius – Jubilate et cantate.

Irena Veselá

BRNO – sv. Augustin

Na Zelený čtvrtek při mši a následné adoraci zazněly sbory a capella: A. Lotti – Ecce panis; C. Saint-Saëns – Ave verum; J. Gallus – Ecce quomodo moritur; V. Říhovský – Adoramus te, Christe; T. L. Victoria – Jesu dulcis memoria; A. Tučapský – Pater mi a zpěvy z Taizé.

Neděle Zmrtvýchvstání Páně při mši: V. Říhovský – Missa Loretta pro smíšený sbor a orchestr; C. Saint-Saëns – Ave verum pro smíšený sbor a orchestr. Účinkovali sbor a orchestr chrámu sv. Augustina, řídil Pavel Kyncl.

Zdenek Laudát

LETOVICE

O Velikonocích byla provedena v kostele sv. Prokopa v Letovicích Fibichova Missa brevis. Zpíval komorní sbor Carpe diem, sbormistr Karel Pecháček, na varhany doprovázel Miloslav Krejsa.

Miloslav Krejsa

ŠARATICE

V průběhu doby postní a velikonoční byly v chrámu sv. Mikuláše v Šaraticích provedeny skladby: J. S. Bach – Jesu, meines Glaubens Zier; J. Gallus Handl – Ecce, qumodo moritur iustus; G. F. Händel – Modlitba; G. F. Händel – Dignare (Te Deum); G. Fauré – Pie Jesu (Requiem, No 4); B. Kašpar – Pašije (závěrečná část); G. B. Pergolesi – Stabat Mater dolorosa (1. část Stabat Mater); G. B. Pergolesi – Quae moerebat et dolebat (4. část Stabat Mater); V. Říhovský – Hle, prapor Králův; V. K. Holan Rovenský – Surrexit Christus hodie; T. L. de Victoria – Popule meus; J. S. Bach – Air; H. Purcell – Hornpipe in e-moll; H. Purcell – Rondeau in e-moll. Hudební produkce zazněla v interpretaci sólistů, instrumentalistů, smíšeného chrámového sboru a capella i za doprovodu hudebních nástrojů.

Karol Frydrych

TŘEBÍČ – sv. Martin

Od postní doby až do Svatodušních svátků jsme zpívali:

- Skladby a cappella:

T. L. Victoria – Jesu dulcis memoria;
G. P. Palestrina – O Domine; Tenebrae factae sunt; O bone Jesu;
W. Byrd – Ave verum;
A. Rohlík – In monte Oliveti; Tristis est anima mea; Caligaverunt oculi mei;
V. Říhovský – Tři zpěvy na Velký pátek;
a pašije a zpěvy k obřadům Květné neděle a Svatého týdne.

- Skladby s doprovodem varhan a orchestru:

A. Michna –Velikonoční aleluja; Velikonoční pasameza; Plesej všecko stvoření;
V. Říhovský – Česká mše op. 74;
I. Reimann – Veni sancte Spiritus; Confitebor tibi domine; Bonum est; Benedicam Dominum;
a písně z kancionálu č. 406 (sekvence) a 727 střídavě s lidovým unisonem.

Jaroslav Paik

ÚJEZD U BRNA

Komorní sbor Magnificat zajišťuje interpretaci skladeb při liturgických slavnostech v chrámu Páně sv. Petra a Pavla v Újezdě u Brna. Na Květnou neděli a o Velkém pátku jsme zpívali pašije J. Nešvery. Na Květnou neděli jsme navíc zařadili vstupní antifonu J. Olejníka a k přijímání Ave verum W. A. Mozarta. Na Zelený čtvrtek a Velký pátek jsme zpívali adorační zpěvy Adoramus te Christe J. Ev. Haberta a W. A. Mozarta, Stabat mater Z. Kodályho a Ó Bone Jesu M. Praetoriuse. Tyto poněkud náročnější skladby byly doplněny zpěvy z Taizé Zůstaňte a bděte; Crucem tuam a Adoramus te Domine.

O slavnosti Zmrtvýchvstání Páně jsme ve spolupráci s menším doprovodným orchestrem pod vedením Roberta Kružíka provedli Sekvenci J. Olejníka, Alleluia G. F. Händla a Aleluja v úpravě O. Múčky.

(MK)

UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Ve farním kostele sv. Františka Xaverského a ve františkánském kostele Zvěstování Páně v Uherském Hradišti zazněly na Boží hod velikonoční tyto skladby: G. F. Händel – Buď Tobě sláva; J. G. Rheinberger – Missa puerorum op. 62; Sekvence Victimae paschali laudes; Alleluia. Pascha nostrum; B. Korejs – Plně zvučně ať zní chvála; G. P. da Palestrina – Aleluia. O spásu boj se skončil již; staročeský nápěv – Čas nastal nám přeradostný. Na varhany hrála Lucie Adamcová a Chrámový sbor kostela v Uherském Hradišti vedl Karel Dýnka.

Karel Dýnka

VYŠKOV

Chrámový sbor při kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Vyškově nastudoval u příležitosti letošních Velikonoc několik skladeb. Pokryl všechny významné velikonoční dny. Na Zelený čtvrtek uvedl kompozici B. Jeremiáše – Smutná jest duše má, na Velký pátek Jeruzaléme, vstaň. Ústřední skladbou slavnostní velikonoční liturgie byl vznešený zpěv W. A. Mozarta – Vzkříšený žije Pán. Na Boží hod velikonoční sbor dále zpíval oblíbený Úvod: Zvon bouří za svítání Z. Pololáníka a jásavé Aleluja, jehož autorem je T. L. da Vittoria.

Jaroslav Lindr

ZNOJMO – sv. Mikuláš

Schola od sv. Mikuláše zpívala mimo vlastní liturgické zpěvy Velikonočního tridua sbory: P. A. Z. Mička – čtyřhlasé Velikonoční moteto a cappella; A. V. Michna z Otradovic – Plesej všechno stvoření a Z. Pololáník – Velikonoční sekvence.

Svatava Baráková a Willi Türk

Poeticko-hudební akademie

Dne 9. 6. 2013 se ve farním kostele sv. Františka Xaverského v Uherském Hradišti uskutečnila poeticko-hudební akademie k 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Průvodního duchovního slova se ujal P. Jan Turko. Během hudebního pásma byly provedeny skladby:

– Hospodine, pomiluj ny; Svatý Gorazde (staročeský chorál), arr. J. Laburda
– Svatý Cyril a Metoděj (J. Zahradníček)
– Cyrile, Metode, rostli jste spolu (J. B. Foerster; text J. Pospíšil)
– Hvězdy dvě se z východu (J. Olejník; text F. Sušil)
– Svatý Cyril (I. Slavík)
– Svatý Cyril (J. Veselý)
– Hvězdy dvě se z východu – kantáta pro smíšený sbor a varhany (P. Křížkovský; text F. Sušil; úprava L. Holain)

Na hudební složce se podíleli: Chrámový sbor farního kostela v Uherském Hradišti, členové Slováckého divadla a Lucie Adamcová hrou na varhany. Všichni účastníci (vystupující i hosté) se spojili při společném zpěvu písně „Bože, cos ráčil“, jejíž jednotlivé sloky se proplétaly celou akademií.

Karel Dýnka

Informace – Nabídky – Pozvání

Dne 25. 6. 2013 se konala pravidelná předprázdninová schůze **předsednictva**. Hlavními body jednání bylo zhodnocení akcí a otázky kolem jejich budoucnosti (Zájezd za varhanami, Sborování, varhanický kurz v Třebíči), Zpravodaj MS, vydavatelská činnost a příprava společných skladeb na letošní Svatocecilské setkání.

***

Centrum pro rozvoj liturgické hudby profesionálního varhaníka Martina Kubáta zve všechny amatérské chrámové varhaníky na kurz

IMPROVIZACE V LITURGII,

který se uskuteční 5. – 9. srpna 2013 – LITOMYŠLSKO (přihlášky do 20. 7.).

Kontakt: mk.varhanik@gmail.com; tel. 736 685 902.

***

Právě vyšlo:

Jiří Sehnal: ADAM MICHNA Z OTRADOVIC – SKLADATEL

Olomouc, Univerzita Palackého 2013. 208 s.

Kniha shrnuje poznatky o životě A. Michny z Otradovic (1600-1676) a o hudbě v Čechách a na Moravě v první polovině 17. století a rozebírá jeho skladby. Kniha obsahuje 33 barevných obrazů a přes 100 hudebních příkladů.

Cena 250 Kč – publikaci je možno objednat v kanceláři Musica sacra.

***

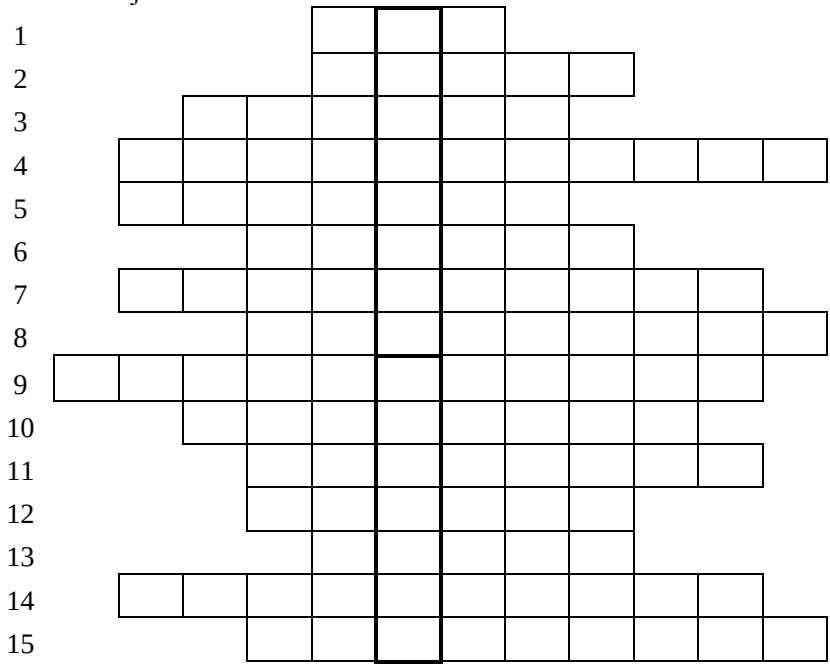
Uzávěrka dalšího čísla je 30. září 2013. Budeme rádi, když nám pošlete své příspěvky. Díky!

Adresa vydavatele: MUSICA SACRA, Smetanova 14, 602 00 Brno
Tel.: 549 251 008, e-mail: musicasacra@musicasacra.cz
http://www.musicasacra.cz
Návštěvní dny:
pondělí: 9.15 – 12 hod.
středa: 9.15 – 12, 13 – 16 hod.
pátek: 9.15 – 12 hod.
Bankovní spojení: ČSOB – Poštovní spořitelna, č. účtu: 154525774/0300

Registrace Zpravodaje Musica sacra: MK ČR E 19603

Křížovka

Řešení tajenky z minulého čísla PAPEŽ FRANTIŠEK: 1. Coppa, 2. Agapé, 3. Kaple, 4. Eses, 5. Kožicha, 6. Polyfonie, 7. Orel, 8. Slabika, 9. Letnice, 10. Vatikán, 11. MMXIII, 12. Pašije, 13. Sekvence, 14. Paškál. Správnou tajenku nám zaslalo osm luštitelů: E. Procházková, J. Dolečková, J. Lindr, M. Bustová, V. Jantač, J. Faktor, M. Šobáňová a M. Krejsa. Odměnu zasíláme paní Martině Bustové. Tajenku tohoto čísla nám zašlete do 30. 9. 2013.

1. Římsky 1150.
2. Nejdéle existující český hudební časopis (Praha, 1874-1948).
3. Interval *es – as*.
4. Hudební epocha, v níž žil Antonio Salieri (1750-1825).
5. Veršovaný předzpěv vzniklý v 9. stol. k překladu evangelia do staroslověnštiny.
6. Latinsky *poslání*.
7. Autor kantáty *Hvězdy dvě z východu se berou ve svatém průvodu* (1863), Pavel ... (1820-1885).

8. Vagace.
9. Kancionál vydaný u příležitosti milénia příchodu slovanských věrozvěstů (1863).
10. Jihomoravské poutní místo.
11. Italsky *mírně*.
12. Slovenské město – sídlo *Univerzity sv. Cyrila a Metoda*.
13. Rodiště slovanských věrozvěstů.
14. Původní jméno sv. Cyrila.
15. Nejstarší, dnes již neužívané slovanské písmo.

Karol Frydrych